

Malo odgovora.

Moja bilješka p. 189⁷² ovoga časopisa n. s. I. dala je povoda g. dr. Modestinu, da u *Nast. Vj.*, XXXVI., sv. 7.—8., p. 2.—11. objelodani poduži polemički članak, u kojem brani još jednom svoje poznato gledište. Kad se ne bi u točki 3. i 4. (p. 5. sl. separatuma) za svoje imaginarno čitanje **Δοβέντζης* i **Κόσενος* Konstantinovih ličnih imena *ὁ Δόβελος καὶ ὁ Κόσέντζης* pozivao na moja rastavljanja njegovih toponomastičkih grafija, veleći doslovno: „Zna li možda Skok neka posebna prava u istraživanju i tumačenju teksta Konstantinova djela?“, ja se ne bih osvrtao na g. autorovu repliku, jer je zacijelo suvišno polemizirati s ljudima, koji grade svoje teorije na samovoljnom ispravljanju bizantinskoga teksta, a u filološki se kritiku teksta ne razumiju, pogotovo pak sa ljudima, koji svoju hipotezu smatraju takovom „sretnom kombinacijom“, da je ne treba njima dokazivati, nego onima, koji ukazuju na nemogućnost građenja hipoteza na nikakvim osnovama.

Kako se kod nas slabo znade, što je to kritika teksta, kada je dopustivo, a kada nije, moram ipak svojim izvođenjima dodati nekoliko riječi, jer vidim, da je kod nas potrebno objašnjavati i elementarne stvari. G. dr. Modestin očito misli, kad je meni dozvoljeno rastavljati, da mora biti dozvoljeno i njemu. Ali si duo facient idem non est idem.

Za kontrolu Konstantinovih toponomastičkih grafija služi nam: 1. znanje o geografskom smještaju, koji nam je car sam naznačio, 2. današnja nomenklatura, 3. historijske potvrde i 4. lingvistička analiza. Za *Σκιδάκισσα* n. pr. rekao nam je (od 1.), gdje se taj pusti otok ima tražiti. Poslije nastanjenih otoka *Vecla*, *Arbe*, *Opsara*, *Lumbrikatum* spomenuo je između *Aloip Pirotima* ovaj nenastanjeni otok. Iz ovoga se popisa razabire, da car ima u vidu arhipelag oko *Zadra* i sjeverno od njega. U današnjoj nomenklaturi (od 2. i 3.) nema *Σκιδάκισσα*, ali ima prema historijskim grafijama *Scherda* i *Kessa*, koje odgovaraju tačno prema današnjoj fonetici *Škar da* i *Čaška*, posljednje je adjektivna izvedenica kao *Makar* i *Makarska* (ad 4.)

Ovakove prirode i na ovakovom metodu osnovana su sva moja rastavljanja. Pri tome ipak znadem, da nijesam dao ništa više negoli manje ili više vjerovatnu ili prihvatljivu hipotezu. Suvišno bi bilo, da ovdje još jednom prođem svoje prijedloge. Svako ih može kontrolirati.

Vijest carevu o imenima petero braće i dviju sestara naprotiv ne možemo ničim kontrolirati, jer 1. niti pružaju kakovih varijanata manuskripti, 2. niti su drugi autori što o njima pisali, 3. niti ih on spominje na više mjesta svoga djela, 4. niti se imena slična njihovim nalaze u savremenim ili kasnijim dokumentima, 5. niti ih ima kod drugih Slovena, kao na pr. *τὸν Πριβέσθλαβον* što se spominje na više mjesta, a ovakvo je ime u obliku bez *ε* potvrđeno u izobilju ne samo kod nas nego i kod drugih Slovena.

Nemamo prosto ništa, na što bi se mogli osloniti u kritici ovoga mjesta Konstantinova teksta, pa da bi bila vjerovatna ona griješka, koju g. autor uzimlje ili „sretno kombinira“.

Kad znamo, da u Konstantina ima razmjerno veoma malo griješaka, onda je jasno, da moramo raditi sa velikim oprezom. To, što u Lici postoje Kosinj i Lovinac, nije nikakov „dovoljan razlog“ niti „sretna kombinacija“. Da uzmemo na ovom mjestu griješku u Konstantinovim grafijama. Ne hasni ni najmanje pozivati se na moja rastavljanja.

U ostalom ako autor misli, da se mjesno ime mora poklapati s ličnim imenom¹⁾, u ovom slučaju Lovinac sa *Λοβεντζης a Kosinj sa Κόσενος, veleći da je prelaz od ε u i lagan²⁾, onda valja g. autoru kazati, da mu ne dostaju elementi slovenske toponomastike. Slovenski su toponimi svi od reda adjektivne izvedenice ili supstantivirani adjektivi, ako su postali od ličnih imena. Tako bi moralo biti i u ovom slučaju, ako bi stajala g. autorova premisa o identitetu. Upor. primjere Gojmerje > Gomirje od adj. sr. r. od Gojmir; *Petrovo* (sc. selo), *Petrovac* i t. d. Ili su u pluralu, ako su familijiska naselja, cf. Ladimirci, Budimerci, Bogdašići. Sekundarna postaju danas ova posljednja i singularia. Za Kosinj, Lovinac ne znamo, da li su ikada bila imena familijiskih naselja. Njihova je etimologija posve tamna. Da su to izvedenice od kos i lov, trebalo bi istom i lingvistički i stvarno utvrditi. Znati možemo samo toliko, da su riječi kos i lov kao etimi za Konstantinova imena Λόβελος i Κοσέντζης nemogući, jer takova slavenska imena za ona vremena naprosto nijesu potvrđena. Ispoređujući imena Konstantinove braće i sestara s najstarijim slovenskim ličnim imenima od dva elementa i sa slov. hipokoristicima od jednoga elementa, koje nam daju on sam i drugi, vidimo, da je tip ovih imena neslovenski. Ovdje prestajem, jer bih morao opetovati, što sam već rekao. Na sve ostalo, što veli g. autor, ne trebam se osvrtnati.

1) Samo u madžarskom i turskom jeziku poznat je potpuni identitet ličnog i mjesnog imena. Upor. *Buda* u madž. i kao mjesno i kao lično ime; u slov. je naprotiv adjektiv *Budin*, kod nas *Budin* sa disimilacijom dentala. Za turska imena upor. *Mustafa Paša* kod *Drinopolja*. Poslije svjetskoga rata i kod nas se počelo stvarati ovakova imena mjesta na pr. *Jaša Tomić* u Vojvodini. Ali odmah se osjeti nenaravnost ovakovih imena za naš jezični osjećaj, ako se rekne: *Rodio sam se u Jaši Tomiću*. I svetačka imena bila su u starije doba kod nas ili čisti ili supstantivirani adjektivi: na pr. *ecc. Sti. Petri* = *Petrovina* (kod *Jaske*), *Petrovac* (u *Bosni*), *Donji Miholjac* = *ecc. Sti. Michaelis*. Za što je tako kod nas, a nije u madžarskom i turskom, ovisi od različite sintakse ovih jezika i od različite sposobnosti tvorbe adjektiva. Danas je dozvoljen kod nas identitet samo kod svetačkih imena, koja po-tječu od crkve: *Sv. Petar*, *Majka Božja bistrička* i t. d.

2) Ovo bi bilo samo onda, kad bi g. autor bio dokazao, da su *Lovinac* i *Kosinj* ikavski oblici; međutim on to ne veli, jer se poziva glede tvrde riječi na *Dobrinj* i t. d., *Vepřinac* i t. d. Vidi se, da je g. autor apsolutni diletant u srp.-hrv. lingvistici.